herpy

SKILDPADDER

Common Map Turtle

Graptemys geographica

Graptemys geographica er en dagaktiv, meget sky vandskildpadde fra store floder og søer i det nordøstlige Nordamerika. Skjoldet har et net af gule linjer som konturerne på et kort. Hunnen bliver op til 27 cm og er langt større end hannen. Arten kræver et stort, rent og iltrigt vandkar med solplads og UVB, tåler dårlig vandkvalitet ringe og passer bedst til erfarne holdere.

Familie: Emydidae Tidligere navn: *Testudo geographica; Emys geographica; Malaclemys geographica*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**10-27 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**150-2.500 g**
Levetid	**30-35 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Semi-akvatisk**
Biotop	**Vådområde**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**150 × 75 × 70 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**35-40 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**50-80 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 30-40 cm
Vandtemperatur	**22-26 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**4-6 °C** 8-12 uger
Kost	**Insekter, færdigfoder, planter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**120-168 mdr.**
Kuldstørrelse	**6-20 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**50-70 dage** ved 26-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste III (USA) og i EU-bilag C. Den står ikke på EU's liste over invasive arter af unionsbetydning og ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023). Spørg Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om reglerne for dokumentation ved køb og salg.

Om arten

Graptemys geographica er en mellemstor ferskvandsskildpadde i familien Emydidae, opkaldt efter rygskjoldets tegning: tynde linjer i gult, lysebrunt eller orange med mørke kanter, som ligner højdekurver på et kort. Resten af rygskjoldet er olivengrønt til gråbrunt. Tegningen falmer med alderen, og hos gamle dyr ses den ofte kun, når skjoldet er vådt. Rygskjoldet (carapax) er bredt og strømlinet med en lav køl langs midten og et savtakket bagparti. Bugskjoldet er gulligt og har hos unge dyr en mørk tegning langs sømmene, som falmer, så mange voksne er helt uden mønster. Hoved, hals, ben og hale er mørkegrønne med tynde gule striber, og bag hvert øje sidder en oval eller trekantet gul plet.

Alle mål i teksten er skjoldlængden. Kønnene er meget forskellige i størrelse: hunnerne er 18-27 cm og vejer omkring 0,7-2,5 kg, hannerne er 10-16 cm og vejer 150-400 g. Hunnen har et markant bredere hoved med kraftige kæber, som passer til hendes føde af muslinger og snegle. Hannen har et smallere skjold med en tydeligere køl, et smallere hoved og en længere, tykkere hale, og hans kloakåbning ligger bag skjoldets bagkant. Unge dyr har en tydelig køl og er ved klækningen omkring 25 mm.

G. geographica har ingen underarter. Den ligner andre arter i slægten, fx *Graptemys pseudogeographica*, og forveksles ofte med dem i handlen.

Arten er blandt de mest sky skildpadder i fangenskab. Den glider i vandet ved den mindste forstyrrelse, soler sig i grupper og er et dyr til at se på, ikke til at håndtere. Den tåler dårlige forhold ringere end de fleste andre vandskildpadder, og de fleste problemer skyldes vandkvalitet og stress. Levetiden i fangenskab er ikke sikkert kendt, men nære slægtninge bliver over 30 år.

Udbredelse og levested

Graptemys geographica lever i det østlige og centrale Nordamerika. Mod nord findes den i det sydlige Quebec og Ontario og i det nordvestlige Vermont, hvor den hører til Skt. Lawrence-flodens afvandingsområde. Området strækker sig vestpå gennem Store Søer-regionen til det sydlige Wisconsin og det østlige Minnesota og Iowa, og sydpå gennem Illinois, Indiana, Ohio, Kentucky og Tennessee til det nordlige Alabama og det nordvestlige Georgia, med bestande i Missouri, det østlige Kansas, det nordøstlige Oklahoma og Arkansas. Øst for Appalacherne findes den i Susquehanna-flodens og Delaware-flodens afvandingsområde i Pennsylvania, Maryland og New York, og der er isolerede bestande i New Jersey og i det nordøstlige Mississippi.

En lille bestand i Tjekkiet stammer fra undslupne eller udsatte dyr og er ikke en del af artens naturlige udbredelse.

Arten er ikke truet på verdensplan. Lokalt trues den af ødelagte levesteder langs flodbredder, dårligere vandkvalitet, trafik på land, motorbåde og indsamling til dyrehandel. I Ontario regnes den som en art, der kræver særlig opmærksomhed.

> **Oprindelig udbredelse:** Canada og USA.

LEVESTED

Graptemys geographica lever i store floder og søer med klart, iltrigt vand og rigelig vandplantevækst. I den nordlige del af udbredelsesområdet findes den i de store floder og søer, mod syd og vest oftere i mindre, stenede floder og vandløb. Den ses oftere i floder end i damme. Vigtigt er faldne træer, sten og sandbanker, hvor dyrene kan sole sig med frit udsyn og springe i vandet med det samme, hvis noget forstyrrer.

Dyrene soler sig mange timer om dagen, ofte i store grupper, nogle steder stablet oven på hinanden, og de bliver ofte liggende ved overfladen under flydende planter med kun hovedet over vandet. Aktiviteten varer fra foråret til efteråret. Fra november til april er arten i dvale under vand på bunden af dybe, rolige flodstrækninger eller under sten og træstammer, ofte flere dyr sammen. Dyrene trækker ikke vejret ved overfladen i dvalen, men optager ilt fra vandet, så overvintringsstedet skal være iltrigt og isfrit nederst.

Føden er dyrisk: hunnerne tager mest muslinger, snegle og insekter, hannerne og de unge insekter, små krebsdyr og mindre snegle. Hvor indførte muslinger som *Dreissena polymorpha* og *Corbicula fluminea* er talrige, kan de blive hunnernes vigtigste føde. Dyrene æder altid i vandet. Arten er sky og kræver en bred, uforstyrret vandkant.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun begrænset viden om pasningen af *Graptemys geographica*, fordi arten er sjælden i fangenskab og vanskelig at holde. Tallene bygger derfor på artens levested og på pasningen af den nært beslægtede *Graptemys pseudogeographica* og af *Trachemys scripta*; det gælder især UVB og vandtemperatur.

Arten holdes i et stort akvarium, et lukket kar eller en lukket udendørs dam, ikke i et almindeligt terrarie. Karret skal være mindst fem gange så langt som skjoldet og halvt så bredt, som det er langt, og landdelen regnes med i bundarealet. Et kar på 150 × 75 × 70 cm er mindstemålet for en voksen hun og giver et vandparti på 110 × 75 cm med 40 cm vand (omkring 330

liter), en landdel på 40 × 75 cm og en kant på 30 cm over vandet. En han klarer sig med 80 × 40 cm. Vanddybden er mindst 30 cm for voksne, og dybere er bedre, fordi arten søger tryghed på dybt vand. Unger kan holdes i lavere vand, men vokser hurtigt.

Arten foretrækker strøm, så vandet skal bevæges kraftigt af et stort filter. Kar med uigennemsigtige sider gør dyret tryggere og mindsker svømning frem og tilbage langs glasset. Giv skjul i vandet i form af rødder, sten og stammer, og placér dem, så dyret kan trække sig tilbage.

Landdelen skal være stor nok til, at dyret kan komme helt op af vandet og tørre helt. Byg den som en hylde eller strandbred med en ru rampe. Solpladsen skal ligge i den ene ende, uden forstyrrelser og gerne med frit udsyn. En hun, der skal lægge æg, skal have en kasse med fugtigt sand eller jord.

Arten kan holdes alene eller i en lille gruppe af lige store dyr, men flere dyr kræver et kar, der er mindst 50 % større, og flere solpladser. Opstillingen skal være flugtsikker. En udendørs dam fra forår til efterår er en god sommerbolig, hvis den er lukket med hegn, der går ned i jorden, og net over toppen mod rovdyr.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsens overflade skal være 35-40 °C, målt med et IR-termometer et par timer efter, at lamperne er tændt. Brug halogenlamper eller varmespots i kupler med keramisk fatning, og sæt varmelampen tæt ved UVB-røret. Luften i rummet skal være 24-28 °C om dagen og 18-22 °C om natten. Lamperne slukkes om natten.

Vandet skal være 22-26 °C hos voksne og 26-28 °C hos unger. Arten kommer fra et køligt klima, så vandet skal ikke være varmere end dette. Brug en vandvarmer med plastskærm og termostat, og mål vandet med et digitalt termometer.

Vinterhvile: I naturen er arten i dvale under vand fra november til april, og hvilen hører til artens rytme. Dyr, der holdes i en lukket udendørs dam med et dybt parti på mindst 100 cm, kan overvintre i dammen, forudsat at vandet holdes iltrigt, at en luftsten eller en pumpe holder et område isfrit, og at isen aldrig brydes op. Indendørs er en kontrolleret vinterhvile mulig for sunde, velnærede voksne dyr efter et dyrlægetjek. Lyset forkortes, varmen sænkes og foderet mindskes gradvist over nogle uger, og tarmen skal være tom, før temperaturen kommer under 10 °C. Derefter overvintrer dyret mørkt i et kar med så meget vand, at skjoldet lige er dækket, og med løv som skjul, ved 4-6 °C i 8-12 uger, i et frostfrit rum. Dyret flyttes aldrig midt i forløbet ind i varmen. Vej dyret undervejs. Er du i tvivl, så hold det vågent og fodret hele vinteren.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden betyder lidt for en vandskildpadde; 50-80 % i rummet er passende. Det afgørende er vandets renhed, fordi arten er følsom over for dårligt vand: kun rent og iltrigt vand holder den sund, og urent vand giver infektioner i skjoldet.

Dyret afgiver sin afføring i vandet. Brug et kraftigt filter, og skift omkring 30 % af vandet hver 1.-2. uge; filtret alene er ikke nok. Fjern foderrester med et net efter fodring. Fodring i et separat kar holder hovedkarret renere.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Vandet er dyrets opholdssted, så det skal være dybt, rent, iltrigt og i bevægelse. Vanddybden er 30-40 cm for voksne dyr, og temperaturen er 22-26 °C (se Temperatur). Unger kan holdes i lavere vand, 10-15 cm, men de vokser hurtigt.

Filtret skal være kraftigt, helst et udvendigt tøndefilter beregnet til mindst 2-3 gange vandmængden, med både mekanisk og biologisk filtrering. Undergrundsfiltre, indvendige filtre og små filtre til fisk er ikke egnede til et voksent dyr. Rens filtret regelmæssigt i vand fra karret og ikke fra hanen, så bakterierne bevares. Brug en vandbehandling mod klor. Alt elektrisk udstyr ved vandet skal sidde bag en fejlstrømsafbryder (HPFI-relæ).

LYS OG UVB

UVB er en nødvendighed: arten er dagaktiv og soler sig mange timer om dagen, og zone 3 passer. Brug et T5 HO-rør med 5-6 % UVB i en reflektor, der dækker en stor del af solpladsen, med omkring 30 cm fra røret til dyrets ryg. Glas og plast stopper UVB helt, og tæt net stopper en stor del. Rørets effekt falder med tiden, så skift det efter fabrikantens anvisning, senest efter et år.

Supplér med en kraftig dagslyslampe. Lyset skal være tændt omkring 12 timer i døgnet, mere om sommeren og mindre om vinteren. Udendørs i en dam er ekstra lys ikke nødvendigt. Brug aldrig farvet lys.

FODER

Graptemys geographica er altædende, men tager mest dyrisk føde, og den æder kun i vandet. Hunnerne har brede kæber til at knuse snegle og muslinger og tager også krebs; hannerne og de unge tager mest insekter, små krebsdyr og mindre snegle. Det er let at overfodre arten: for meget protein giver hurtig vækst, fedme og et pyramideformet skjold.

Grundlaget kan være pellets til vandskildpadder, suppleret med snegle med skal, rejer, ferskvandskrebs, regnorme, kakerlakker, fårekyllinger og små levendefødende fisk som guppy og platy. Hunnerne skal have lejlighed til at knuse større bytte som snegle. Undgå fed fisk. Grønt som andemad, vandpest, mælkebøtte og endivie gives jævnligt; læg det i vandet. Frugt er kun en lejlighedsvis godbid.

Unger fodres hver dag. Voksne fodres 2-3 gange om ugen. Giv kun det, dyret kan æde på 4-5 minutter. Fodring i et separat kar holder vandet renere. Hold en sepiaskal fremme som kalkkilde, og fjern først den hårde bagside.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Graptemys geographica er meget sky og dykker ved den mindste forstyrrelse, så karret skal stå roligt, uden trafik forbi, og med uigennemsigtige sider eller en baggrund. Arten er ikke et dyr til håndtering: den bliver let stresset og kan bide, når den føler sig truet. Fodring med pincet er den mildeste kontakt. Hvis dyret skal løftes, så tag det nedefra med begge hænder, og hold fingrene væk fra hovedet. Vask hænder før og efter, og lad ikke børn under 5 år håndtere dyret.

Dyrene soler sig gerne sammen, og arten kan holdes alene eller i en lille gruppe af lige store dyr. Dyr af meget forskellig størrelse giver kamp om solpladsen og foderet, og en stor hun kan presse en mindre han. Et dyr, der svømmer frem og tilbage langs glasset, har ofte for lidt plads eller intet skjul.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen er 10-16 cm og har et smallere hoved, en længere og tykkere hale, og kloakåbningen sidder bag skjoldets bagkant. Hunnen er langt større med bredere hoved. Hunnerne bliver kønsmodne efter mere end 10 år, i naturen omkring 14 år; i fangenskab går det hurtigere ved rigelig føde, men en hun skal være fuldt udvokset, før hun bruges til avl. Hannerne modner tidligere og som mindre dyr; deres alder er ikke dokumenteret.

PARRING

Arten parrer sig i naturen om foråret og om efteråret, mest i dybt vand. Hannen indleder med at tromme med forkløerne mod hunnens hoved. Giv hunnen plads og skjul, så hun kan komme væk fra en vedholdende han. Til avl bør dyrene have en vinterhvile, da arten kommer fra et område med kolde vintre.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 6-20 æg pr. kuld og ét eller to kuld om året. Æglægningen sker fra maj til juli. Hun graver et hul med bagbenene i åbent, velafvandet sand eller jord i fuld sol, lægger æggene og dækker dem. De sidste uger før lægningen opholder hun sig mindre i vandet og søger efter et sted at grave. Giv hunnen en kasse med fugtigt sand eller jord på landdelen, også når hun er alene.

INKUBATION

Æggene er ovale og omkring 32 mm lange, og skallen er læderagtig. Inkubationen varer 50-70 dage. Kønnet afhænger af temperaturen: ved 25 °C kommer der mest hanner, og ved 30-35 °C mest hunner; en rugetemperatur på 26-30 °C giver blandede kuld. Æggene flyttes forsigtigt, uden at blive vendt, til en rugemaskine med et fugtigt, men ikke vådt underlag. Ungerne klækkes oftest i august og september, og unger fra sene kuld kan blive i reden over vinteren.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne klarer sig selv fra klækningen; forældrene passer hverken æg eller unger. De er omkring 25 mm, har et rundt gråbrunt skjold med en tydelig køl og lysere tegning end voksne. Unger skal have lavt vand, 10-15 cm, varmt vand på 26-28 °C hele døgnet, rigeligt med skjul, en solplads de let kan klatre op på, UVB og animalsk føde hver dag sammen med grønt. Holdes flere unger sammen, skal de være lige store, og alle skal have foder.

Sundhed og typiske fejl

Arten er følsom over for dårligt vand og stress, så de fleste problemer skyldes pasningen. Vej og mål dyret 1-2 gange om måneden og før en logbog over vægt, appetit og adfærd; vægttab er ofte det første tegn på sygdom.

- Svampe- og bakterieinfektioner i skjoldet: grå eller bløde pletter, der breder sig, ved urent vand eller for lidt UVB. Kræver dyrlæge og rettelse af vand og lys.
- Beskidt og iltfattigt vand, som er den hyppigste årsag til sygdom.
- Kalkmangel og sygdomme i knogler og skjold ved for lidt UVB eller kalk.
- Pyramidevækst og fedme ved for meget protein og for hyppig fodring.
- Stress ved forstyrrelser, for lidt skjul eller for lidt plads, så dyret holder op med at æde.

Alle krybdyr kan være symptomfrie bærere af *Salmonella*. Vask hænder før og efter kontakt med dyret, vand og udstyr. Efter et bid skal såret skylles under rindende vand i omkring fem minutter og rengøres. Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser, har åben mund, hævede øjne eller svømmer skævt.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.